

SỰ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN HIỆP HỘI PARALYMPIC VIỆT NAM

Trần Đức Thọ*

Hiệp hội Thể thao người khuyết tật Việt Nam được thành lập theo Quyết định của Thủ tướng Chính phủ số 554/TTg ngày 11 tháng 9 năm 1995, đến tháng 11/1995 Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ Nhất đã được tổ chức trọng thể tại Hà Nội đánh dấu sự ra đời chính thức của Hiệp hội Thể thao người khuyết tật Việt Nam. Đến năm 2008 Hiệp hội thể thao người khuyết tật Việt Nam đổi tên thành Hiệp hội Paralympic Việt Nam. Trong 25 năm qua, Hiệp hội Paralympic Việt Nam đã có những đóng góp quan trọng trong phát triển phong trào tập luyện thể dục thể thao (TDTT) của người khuyết tật, giúp họ vượt qua các khó khăn trong cuộc sống đời thường, sống vui, sống có ích với tinh thần lạc quan và vươn lên hòa nhập cộng đồng.

Năm 1988, Thành phố Hà Nội ra đời Câu lạc bộ (CLB) Thể thao người khuyết tật Khúc Hạo ở số 1B Lê Hồng Phong và có thể nói đây là chiếc nôi đầu tiên để phát triển phong trào tập luyện TDTT người khuyết tật. Mọi thứ ban đầu đều sơ khai, nghèo nàn và khó khăn. Nhưng anh chị em trong câu lạc bộ luôn động viên nhau, để vượt qua, đưa thể thao người khuyết tật Việt Nam có tên trên đấu trường quốc tế. Lúc đó Câu lạc bộ thể thao người khuyết tật Khúc Hạo luôn có khẩu hiệu: “Các bạn hãy coi đây như ngôi nhà thứ hai của mình”. Dần dần, Khúc Hạo trở thành điểm đến của vận động viên (VĐV) khuyết tật. Năm 1989, lần đầu tiên trong lịch sử, các VĐV khuyết tật Việt Nam có tên trong danh sách dự thi Đại hội Thể thao Châu Á - Thái Bình Dương. Năm 1993, Thành phố Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh phối hợp tổ chức thành công giải Maraton quốc tế, năm 1995 tổ chức thêm giải đua xe lăn quanh Hồ Hoàn Kiếm. Tiếp theo Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh tiếp nhận và mở rộng phát triển phong trào Câu lạc bộ. Thể thao khuyết tật Quận Tân Bình ra đời xuất phát từ Trung tâm phục hồi chức năng trẻ bại liệt tại

1A Lý Thường Kiệt. (cơ sở do chính quyền cũ để lại), sau khi nước ta giải phóng, số lượng người khuyết tật rất đông CLB thể thao khuyết tật quận Tân Bình đã duy trì phát triển phong trào và huy động được nguồn lực từ các mạnh thường quân hỗ trợ người khuyết tật tập luyện nâng cao sức khỏe. Từ ý tưởng ban đầu tạo lập một câu lạc bộ thể thao người khuyết tật ở Thủ đô Hà Nội, ngọn lửa của những người sáng lập đã lan truyền đến Thành phố Hồ Chí Minh, ra miền Trung (Quảng Trị, Quảng Nam, Quảng Ngãi...) và cứ như thế bùng lên, khích lệ cộng đồng người khuyết tật cả nước hăng say tập luyện TDTT. Năm 1997, lần đầu tiên Hiệp hội đã phối hợp các Bộ, Ban, Ngành Trung ương tổ chức thành công Hội thi Văn nghệ - Thể thao toàn quốc tại tỉnh Quảng Trị. Đây là Hội thi thu hút trên 600 VĐV là thương binh, người khuyết tật trên toàn quốc về dự. Hội thi để lại dấu ấn thấm đượm tình nhân ái trong lòng nhân dân Quảng Trị và mỗi VĐV. Ban đầu chỉ có vài tỉnh, thành phố, đến nay đã có hơn 45 tỉnh, thành phố xây dựng được phong trào tập luyện TDTT, thi đấu thể thao người khuyết tật. Hiện tại, số người khuyết tật tập luyện TDTT thường xuyên trên toàn quốc tính bình quân hàng năm là khoảng 8- 10 nghìn người. Nhiều giải đấu đã được tổ chức từ cấp Trung ương đến các cấp cơ sở, thu hút đông các loại hình tổ chức, CLB tham gia với hơn 1.200 VĐV, huấn luyện viên (HLV) dự thi đấu hàng năm.

Thể thao người khuyết tật cũng từng bước nâng cao về chất lượng, theo hướng chuyên nghiệp của Paralympic Thế giới. Trên nền tảng phát triển đó, thể thao người khuyết tật Việt Nam đã từng bước khẳng định được vị trí trên các đấu trường khu vực, châu lục và thế giới, luôn nằm trong tốp ba và bốn của Đông - Nam Á, tốp 10 đến cận tốp 10 của châu Á. Nổi bật trong 5 năm vừa qua là thành tích giành một

* Chánh Văn phòng Hiệp hội Thể thao người khuyết tật Việt Nam

Hiệp hội Thể thao người khuyết tật Việt Nam đã có những đóng góp quan trọng trong phát triển phong trào tập luyện TDTT cho người khuyết tật, giúp họ hòa nhập cộng đồng

Huy chương vàng (HCV), một Huy chương bạc (HCB) và hai Huy chương đồng (HCD) tại Paralympic 2016. Gần đây nhất là thành tích xếp thứ 12 trên bảng xếp hạng thành tích huy chương trong 45 quốc gia và vùng lãnh thổ dự Đại hội thể thao người khuyết tật châu Á 2018 (Asian Para Games 2018). Đoàn Thể thao người khuyết tật Việt Nam chỉ có 56 VĐV dự tranh tài ở 7/18 môn thi đấu, nhưng đã mang về 08 HCV, tám HCB và 24 HCD, trong đó có hai HCV của các VĐV cử tạ...

Sự thành công của Thể thao người khuyết tật Việt Nam có phần từ những nỗ lực của Hiệp hội Paralympic Việt Nam và sự quan tâm đầu tư của ngành thể thao nước nhà cũng như của các địa phương, tạo điều kiện để phát triển phong trào thể thao người khuyết tật. Tính đến nay Hiệp hội Paralympic Việt Nam đã có 35 tổ chức hội viên, bao gồm các ban thể thao người khuyết tật và các CLB thể thao người khuyết tật các tỉnh, thành phố trên toàn quốc.

Tháng 5 năm 2019, Hiệp hội Paralympic Việt Nam tổ chức thành công Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ 5 (nhiệm kỳ 2019-2023). Đây cũng là dịp để những người có trách nhiệm của ngành thể thao nhìn lại những việc đã làm được và cả các thách thức, khó khăn phía trước trong xây dựng và phát triển thể thao người khuyết tật Việt

Nam. Trong giai đoạn tới, từ năm 2019 đến 2023, Hiệp hội Paralympic Việt Nam đã đặt ra nhiều nhiệm vụ trọng tâm và cụ thể để tiếp tục phát huy thành tựu đã có, thúc đẩy hơn nữa phong trào tập luyện TDTT cho người khuyết tật, cố gắng mở rộng phong trào để thu hút thường xuyên hơn 10 nghìn đến tham gia tập luyện thường xuyên tại các CLB thể thao cơ sở và trong trường học; hoàn thiện hệ thống thi đấu giải trẻ, giải vô địch hằng năm theo quy chuẩn tương ứng với các giải quốc tế. Ngoài các môn thể thao truyền thống, như: Bơi, Điền kinh, Cử tạ, Cờ vua, Bóng bàn, Cầu lông, Hiệp hội cũng đang và đã vận động, thu hút nhiều môn thể thao khác để đưa vào các giải thi đấu thể thao người khuyết tật quốc gia như: Judo khiếm thị, Bóng đá khiếm thị 05 người, Bắn cung, Boxing, Quần vợt xe lăn và môn Bóng lăn người khiếm thị, phân đấu tổ chức mỗi năm một giải vô địch có từ trên 40 tỉnh, thành phố, ngành với khoảng 1.400 VĐV trở lên tham gia. Hiệp hội cũng sẽ phối hợp Tổng cục TDTT tổ chức thi đấu để các VĐV lấy điểm các môn thể thao ở các giải quốc tế, tập trung cao cho các môn: Điền kinh, Bơi, Cử tạ, Cờ vua, Cầu lông và Bóng bàn; phối hợp xây dựng đề án tổ chức các môn thi thể thao tại ASEAN Para Games 2021 do Việt Nam đăng cai tổ chức.

Tuy nhiên để triển khai thực hiện những công việc nêu trên đã và đang xuất hiện không ít khó khăn, thách thức đòi hỏi sự phối hợp, giúp đỡ hiệu quả của Hiệp hội Paralympic Việt Nam, của Tổng cục TDTT, các hiệp hội, liên đoàn, các bộ, ban, ngành, địa phương và các tổ chức trong nước và quốc tế. Bên cạnh việc cần có chính sách phát triển Thể thao người khuyết tật và huy động nguồn tài trợ có chiều sâu, lâu dài, nhất là những nguồn đầu tư trực tiếp về dinh dưỡng và sinh hoạt phí cho các VĐV, chúng ta cần có chính sách phát triển và đầu tư mạnh mẽ cho Thể thao người khuyết tật từ địa phương. Khi phong trào Thể thao người khuyết tật tại địa phương phát triển mạnh thì mới có điều kiện để tuyển chọn, cung cấp lực lượng cho các đội tuyển quốc gia. Bên cạnh đó, công tác đào tạo HLV, trọng tài, hướng dẫn viên cũng phải được đặc biệt lưu ý, nhất là về trình độ ngoại ngữ để tăng cường giao lưu và hội nhập. Chính vì vậy, theo Lãnh đạo Hiệp hội Paralympic Việt Nam, trong thời gian tới, sẽ tập trung phát triển mạng lưới CLB TDTT cơ sở của người khuyết tật, quan tâm xây dựng Thể thao người khuyết tật học đường, nhất là ở các trường giáo dục đặc biệt, nhằm tạo điều kiện để người khuyết tật tham gia bình đẳng vào các hoạt động TDTT của cộng đồng và xã hội. Có nền tảng chắc chắn thì mới có thể xây dựng và phát triển Thể thao người khuyết tật một cách vững bền và vươn tới những thành tích đỉnh cao.

Triển khai thực hiện Chỉ thị 39-CT/TU ngày 01/11/2019 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng về công tác người khuyết tật. Tăng cường công tác thông tin – truyền thông trong cộng đồng xã hội về tác dụng, lợi ích của luyện tập TDTT và tuyên truyền, tạo sự ủng hộ các cấp, các ngành và mỗi người đối với sự nghiệp nâng cao thể lực, sức khỏe, giúp người khuyết tật hòa nhập cộng đồng và tạo điều kiện cho họ có bản lĩnh vươn lên làm chủ trong cuộc sống. Với sự quan tâm của Lãnh đạo Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch, Lãnh đạo Tổng cục TDTT,

Dưới sự lãnh đạo của Hiệp hội Thể thao người khuyết tật, nhiều hoạt động TDTT dành cho người khuyết tật đã được tổ chức trên khắp các tỉnh thành tại Việt Nam

phong trào Thể thao người khuyết tật Việt Nam không ngừng phát triển, số người khuyết tật tham gia tập luyện TDTT năm sau cao hơn năm trước, các giải toàn quốc từ những năm đầu chỉ có 13-14 đơn vị tham gia đến nay thu hút từ 30-33 tỉnh/thành phố, số lượng VĐV tham gia các giải trước từ 300- 450 VĐV, đến nay đã thu hút trên 1000 VĐV. Thông qua hoạt động thể thao người khuyết tật được hòa nhập cộng đồng và bình đẳng các quyền công dân. Hàng nghìn VĐV đã tự khẳng định vượt qua chính mình làm chủ cuộc sống, đồng thời phát huy khả năng của mình để tham gia đóng góp cho sự phát triển kinh tế của gia đình, cộng đồng và xã hội.

Sự lan tỏa của việc triển khai thực hiện Cuộc vận động “Toàn dân rèn luyện thân thể theo gương Bác Hồ vĩ đại” giai đoạn 2012-2020, trong Cuộc vận động này có 19 tổ chức hội, CLB Thể thao người khuyết tật các tỉnh/thành phố tham gia; hằng năm Ngày chạy Olympic vì sức khỏe toàn dân đã được hầu hết các tổ chức hội, CLB Thể thao người khuyết tật các địa phương trong toàn quốc hưởng ứng. 43 tỉnh, thành phố đã xây dựng, hướng dẫn thực hiện, duy trì thường xuyên hoạt động của các CLB TDTT người khuyết tật tại địa phương, tăng cường bồi dưỡng đội ngũ HLV, hướng dẫn viên, công tác viên TDTT người khuyết tật; xây dựng đa dạng hóa các bài tập TDTT cho người khuyết tật, giúp người khuyết tật tiếp cận với các hoạt động TDTT phù hợp với sức khỏe, loại hình thương tật, có

Tập luyện TDDT là biện pháp hữu hiệu giúp người khuyết tật tạo niềm tin với cuộc sống và tái hòa nhập cộng đồng

điều kiện hòa nhập với cộng đồng; thông qua các hoạt động TDDT có thêm chính sách hỗ trợ, tạo điều kiện thuận lợi để người khuyết tật được tập luyện tại các cơ sở TDDT và các công trình TDDT.

2. Những mốc son quan trọng trong phong trào thể thao người khuyết tật

1. Năm 1989, lần đầu tiên tham dự Pespig games tại Kobe (Nhật Bản), VĐV Mai Ngọc Thành giành 1 HCB môn Bắn súng hơi.

2. Năm 1995, Hiệp hội Thể thao người khuyết tật Việt Nam thành lập.

3. Năm 1997, lần đầu tiên phối hợp với Bộ Văn hóa-Thông tin, Bộ LĐTB&XH tổ chức thành công Hội thi Văn nghệ - Thể thao toàn quốc tại Quảng Trị.

4. Năm 2003, lần đầu tiên Việt Nam đăng cai tổ chức Đại hội Thể thao người khuyết tật Đông Nam Á lần thứ 2 với 5 môn thể thao (Bơi, Điền kinh, Cử tạ Bóng bàn, Cầu lông), xếp thứ 2/11 nước tham dự.

5. Năm 2005, Hiệp hội Thể thao người khuyết tật Việt Nam nhận Huân chương Lao động hạng Ba của Chủ tịch nước.

6. Năm 2008, đổi tên thành Hiệp hội Paralympic Việt Nam.

7. Năm 2014, tại Đại hội Thể thao người khuyết tật Châu Á/Asian Paragames 2 tại Incheon (Hàn Quốc), Đoàn Thể thao NKT Việt Nam giành 9 HCV, 07 HCB và 13 HCD Lực sỹ

Lê Văn Công, cử tạ vô địch thế giới hạng 49kg (182kg), có 02 thành tích đạt kỷ lục Châu Á của VĐV Bơi Nguyễn Thành Trung và VĐV Nguyễn Bình An, môn Cử tạ ; VĐV Bơi Võ Thanh Tùng giành 05 HCV và 02 thành tích phá kỷ lục của Đại hội. Năm 2014 được xếp trong 10 sự kiện nổi bật của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch.

8. Năm 2016, phá kỷ lục thế giới tại Thế vận hội Paralympic, Rio

(Brazil), môn Cử tạ hạng cân 49 kg do VĐV Lê Văn Công (183kg, kỷ lục cũ 182kg); VĐV Võ Thanh Tùng đạt HCB cự ly 50 mét tự do với thành tích chung kết là 33"94 là 1 trong 8 VĐV hàng đầu thế giới.

9. Năm 2017, phá kỷ lục Đại hội thể thao NKT Đông Nam Á lần thứ 9, tại Kualumpe môn Cử tạ hạng cân 49 kg Lê Văn Công lập kỷ lục mới của Đại hội với thành tích cử đẩy 181kg (kỷ lục cũ 178kg); VĐV Nguyễn Bình An, hạng 54kg, lập kỷ lục mới 181kg (kỷ lục cũ 175kg).

10. Năm 2018, Đoàn Việt Nam phá 03 kỷ lục Đại hội ASIAN PARAGAMES 3 tại Jakarta Indonesia, trong đó VĐV Võ Thanh Tùng, hạng thương tật S5 môn Bơi có 02 thành tích phá kỷ lục, trong đó 01 kỷ lục của Đại hội ở nội dung 50m bơi ngựa và phá kỷ lục Châu Á ở nội dung bơi 100m tự do. Đoàn Việt Nam xếp thứ 12/44 quốc gia và vùng lãnh thổ (8 HCV, 8 HCB và 24 HCD).

11. Năm 2021, Việt Nam đăng cai tổ chức Đại hội Thể thao người khuyết tật Đông Nam Á lần thứ 11 với dự kiến 11 môn thể thao (Bơi, Điền kinh, Cử tạ, Cầu lông, Bóng bàn, Cờ vua, Boxing, Judo khiếm thị, Quần vợt xe lăn, Bắn cung và Bóng lăn người khiếm thị). Việt Nam có đủ điều kiện thành lập đội tuyển 11 môn để tham dự Đại hội 11.

(Còn tiếp)